చింతలు తీరని చీకట్లు

పగలంతా తీవ్రంగా కాసిన ఎండకి కొండలన్నీ బాగా వేడెక్కిపోయి ఇంకా చల్లపడలేదు.

కొండగాలి ఉండి ఉండి వేడిగా వీస్తోంది. ఎండ తీవ్రతకి కరడుగట్టి స్తంభించి పోయినట్టుండిపోయిన ప్రకృతిలో ఇప్పుడిప్పుడే కొంచెం కదలిక మొదలయింది. ఒకటీ ఒకటీ పిట్టలేవో రెక్కలు ఆడించడం మొదలుపెట్టాయి. సాయంకాలపు ఎండ ఏటవాలుగా పరుచుకుని కొండలు తోమిన కంచుచెంబుల్లా మెరుస్తున్నాయి.

నిప్పులు కక్కిన అంత ఎండకీ కూడా కొండలేవీ కరిగి నీరైపోలేదన్న అవమానంతో ఎర్రబడిపోయిన సూర్యుడు నెమ్మదిగా కొండల వెనక కునికీడానికి సిద్ధపడుతున్నాడు. ఆకాశం తాంబూలం వేసుకుంది. కొండలమీద పోడు ముట్టించేసినట్టున్నారు. మొదట చిన్న వెలుగు చుక్కలా కనిపించి, క్రమంగా రాజుకుని మండుతున్న ఆ మంటలు, దూరానికి కొండమ్మ మెళ్ళో మందారాల దండలు వేసినట్టుగా కనిపిస్తున్నాయి.

అరులప్ప వడివడిగా నడుస్తూ చింతల తోపు చేరుకుంది. అప్పటి కక్కడ పొద్దు మరికొంచెం ముందుగానే గూకింది. చింతలతోపు చీకటి గుహలా వుంది. అరులప్ప చుట్టూ చూసి జనసంచారం లేకపోవడంతో 'హమ్మయ్య' అనుకుంది. పచ్చగళ్ళ ముతక చీర కట్టుకుని చిరుగుల రవికె వేసుకుని వుంది. ముఖం సన్నగా కోలగా తిండికి వాచిపోయిన దానిలా ఉందామె. అటూ ఇటూ చూసి, చేతిలోని చింకి చీరని రెండు మడతలు పెట్టి నేలమీద పరిచింది. ఆ తర్వాత నేలమీద పడిన చింత బొట్టల్ని గబగబ ఏరడం ప్రారంభించింది. ఆ పని ఆమె ఎంత వేగంగా- చేస్తోందంటే- అప్పుడెప్పుడో కుప్పలు తెప్పలుగా చిల్లర డబ్బులు కనిపిస్తే ఆబగా ఏరీసుకుంటున్నట్టు కలొచ్చిందే. అంత వేగం. ఈ యేడాది చింతవిరగకాసింది. బొట్ట కూడా యింత మందాన చూడానికే దిష్టి తగిలేలా ఉంది. మాకయ్య వొచ్చీలోగా తన పని పూర్తి చేసుకుని వెళ్ళిపోవాలని అరులప్ప తాపత్రయం పడుతూంది.

పురుగూపుట్రా భయం లేదు. చీకటంటే వెరపు లేదు.

ఒకటే భయం - తన నెవరేనా చూస్తారేమోనని!

ఎవరూ సూడకుండా వుంటే ఈ సరుకుని తీసికెళ్ళి అమ్ముకోవచ్చు. రెండు రోజులకి బత్తెం వొస్తుంది. అయ్య కడుపునిండా యింత కూడుతిని చాన్నాళ్ళయింది. ఆకల్తో పేగులు నులుసుకుపోతున్నా తనతోపాటు గట్టుపనికి వొస్తున్నాడు. ఒద్దురయ్యా అంటే ఇన్డు. ఎలపింటోడు ఎల్లగైపోనాడు! గట్టొచ్చినాది - తవం బతుకుల్లో బుగ్గి కలిపేస్సినాది. గట్టొస్తే కొందరికి సంబరం. కొందరి నోళ్ళలో దుమ్ముకొట్టిపోతాది... గంగమ్మ తల్లికి గట్టేస్తే గట్టుకిందోల్ల బూవులు బంగారం పండుతాయి. బూవితల్లి ఏడాది పొడుగునా పచ్చకోకలు కడతాది. ఆళ్ళ పిల్లా, జెల్లా, గొడ్డూ గోదా చల్లగుంటారు. నిజివే..

రా పె... గద్దెనపోసినేపే? అల్ల నెప్పుడు సూస్తారు? అల్ల బతుకుల్లో నిప్పుల వొర్సం పడకండ సాయం సెయ్యాలి. సేస్తారు. అదీ నిజివే... కాని ఆ సాయం సేతులు మారి వొచ్చీసరికి తనలాటోళ్ళు బికార్లయి పోతున్నారు. సేకపోతే నచ్చనంగ రెండెకరాల బూఁవిని దున్నుకుని సుకంగ వుండేవాళ్ళం కాదా? ఇంత్ల గింజలకి కొదవుండేది కాదు. ఆ గింజలమ్మేకదా అయ్య తనకి మనువు సేసినాడు! ముండాగండడు తమ బూవులు పోయీసరికి తన పెనిమిటి, తనని ఒల్లుకోక ఒగ్గీసినాడు. తమ బతుకులు సితికి పోనాయి. కొంప యీదిన పడిపోనాది.

తలుచుకుంటూ వుంటే అరులప్పకి దుఃఖం పొర్లుకు వస్తోంది. ఆమె కళ్ళలో గిర్రున నీళ్ళు తిరిగి చిక్కబడిన చీకటి తడి తడిగా కనిపించింది. కొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకుని తన పనిలో మునిగిపోయింది.

తలదించుకుని చింత బొట్టలేరుతున్న అరులప్ప తనసెవరో జబ్బపట్టుకుని గుంజడంతో ఉలిక్కిపడింది. గుండె ఒక్క సారి కొట్టుకోడం మానేసినట్టయింది. భయం భయంగా తలెత్తి చూసింది. అప్పుడామె కళ్ళకి ఎదురుగా మాకయ్య ఆపదకి రూపొచ్చినట్టుగా ఉన్నాడు. పడబోయే శిక్షకి సాక్ష్యంలా క్రూరంగానూ ఉన్నాడు. ఆ చింతలతోపు జడలుకట్టిన సాధువులా కాక జుత్తు విరగబోసుకున్న దెయ్యంలా కనిపించింది. ఆ చీకటి నమ్మకమైన స్నేహితుడిలా కాక కబళించబోయే క్రూర జంతువులా తోచింది.

ఆమె జబ్బని బలంగా వొడిసిపట్టుకుని తినేసేలా చూస్తున్నాడు మాకయ్య.

ఆమె ముఖంలో ముఖం పెట్టి చూసి ఆమెను పోల్చుకున్నాక-

''ఎవలూ? అర్లీ, ఏటిసేస్తున్నావే?'' అనడిగేడు.

అరులప్పకి గొంతు పిడచకట్టుకుపోయింది. వొళ్ళంతా చెమటతో ముద్దగా తడిసిపోయింది. కాళ్ళలో వణుకు మొదలయింది.

''గాలికి బొట్టలు కింద పడితేనూ, ఏరుకుంతన్నాన్రయ్యా- మరేట్నేదు.. అయ్యకింత వుప్పురవ్వేసి సింతపండు సారుకాసిద్దావఁని... తడబడుతూ అంది.

''నియ్యవ్వ. అయితిదేనేటి నువ్వు సేసీపని.. కిట్టయ్య బాబు ఏటని చాటింపేయించినాడు? ఆఫీసర్లొచ్చి సింతసెట్లు ఏలఁవేసేవరకు ఆటికాసి ఎవలూ సూడొద్దని కాదు?''

అరులప్ప తల దించేసుకుంది.

''నీగేనం గడ్డి తిందేటే? పద ఆ బాబు కాడికి, ఊఁ బేగ పద.''

భళ్ళున నీటికుండ బద్దలయినట్టు ఏడుస్తూ కూచుండి పోయింది అరులప్ప.

''నాను రాను బాబు ఆరికాడికి.... నన్నొగ్గీరా నీకు దండఁవెడతాను. నాతప్పుకాయి.. నేనేరిందంతా. యిదిగిక్కడే, వొగ్గీసెలిపోతాను... బాబ్ బాబు ఈఁ పాలికి నన్నొగ్గీ. మా తండ్రి మా నాయ్న. నీ కడుపున పుడతాను...'' అంటూ బ్రతిమలాడింది.

మాకయ్య వినలేదు.

* * *

...లెపల్ల ...పదిలీసి రాజుగొప్పి... కొండలు. ఆ కొండల్లో కట్టు ప్రదేశాల్లో ఆరేడు పల్లెల వరకూ వున్నాయి. అంకాలమ్మ కొండకి పడమేపున నాలుగు కిలోమీటర్ల దూరంలో వుంది "చింతలొల్స". కొండకి కొంచెం దగ్గరిగా వొచ్చి ఆగిపోయింది మెట్లంగి రోడ్డు. గట్టుపనికి ...దరాళ్ళనీ, గెడ్డనుంచి ఇసకనీ చేరవేసే లారీలకోసం తాత్కాలికంగా వేసిన రోడ్డు అది. ఆ తరువాత ...బాట. కొంతదూరం నడిస్తే గోర్జి వస్తుంది. రెండు ప్రక్కలా బ్రహ్మజెవుడు ముళ్ళపొదల్తో ఆ గోర్జి రుగ్గా వుంటుంది. గోర్జి నిండా ఇసక. వర్షం పడినప్పుడు మాత్రం గోర్జిలో మోకాళ్ళ లోతున నీళ్ళు ...స్తూ వుంటాయి. గోర్జి దాటి చింతల తోపులోంచి వెళ్తే ఊరు కనిపిస్తుంది. ఆ చింతలతోపులోనే ...లప్ప చింతబొట్టలేరుతూ మాకయ్యకి దొరికిపోయిందిప్పుడు.

ఆ చుట్టుపక్కల నాలుగయిదు ఎకరాల విస్తీర్ణంలో పది పన్నెండు చింత చెట్లున్నాయి. దొరలు తరాలుగా కొండల మీద పోడుపెట్టుకుంటూ అడవిలో కర్రలు కొట్టుకుంటూ, మెట్ట వ్యవసాయాలు ...సుకుంటూ వాటితోపాటే ఆ చింతచెట్ల ఫలసాయంకూడా అనుభవిస్తూ వస్తున్నారు. వాస్తవానికి ...మీద ఎవరి అధికారమూ లేదు. తాత తండ్రుల కాలంనుంచీ అనవాయితీగా ఎవరు నమ్ముకున్న చెట్లు ...టుంబంవాళ్ళే చూసుకుంటూ వస్తున్నారు. ఎవరి చెట్లు వాళ్ళవే. ఒకరి చెట్లజోలికి మరొకరు రావడం ...ది కాదు. కాని రోజులు మారిపోయేక ఆ పద్ధతులూ, ఆ కట్టుబాట్లూ కూడా మారిపోయాయి. ...డా స్వేచ్ఛ లేదు. ఆ ప్రాంతాల్లో భూములు కొనుక్కొని అక్కడే ఉంటున్నవాళ్ళూ, మునసబు ...ం, ఆరెయ్యా, ఇతర రెవిన్యూ అధికారులూ అందరి పెత్తనమూ వాటిమీదే. అధికారులు వొచ్చి ఆ ...ల వేలం వేస్తారు. వేలం పాడుకున్న వాళ్ళకే ఆ చెట్లకి కాసిన చింతబొట్టలు ఏరుకోడానికి హక్కు ...డడం కొత్తగా వచ్చిన పరిణామం. ఆ వేలంవల్ల వచ్చిన డబ్బు గ్రామపంచాయితీకి జమ చెయ్యాలి. ... అయితే పద్ధతి ప్రకారం జరుగుతుంది కాని, ఆ డబ్బుకి సరిగా రశీదులిచ్చి పంచాయితీనిధుల్లో జమ ...డం మాత్రం అనుమానమే. అపోస్ సపోస్ చేసి యాభైకో వందకో వేలం పాడుకుని పొందిన ...కాస్తా ఏరిన చింతపండు డబ్బుగా మారేవరకూ ఎన్నో ఆటుపోట్లకి లోనయిపోతుంది. అందులోనే కార్లకీ అనధికార్లకీ మామూళ్ళు- సరైన ధర యిచ్చినా యివ్వకపోయినా జలగల్లా వేధించుకు తినేగిరిజన్ ...పొరేషను వాళ్ళూ- తూనికలో మోసాలు, లెక్కల్లో తిరకాసులు ఇలా ఎన్నో!

అయితే- నిన్నా మొన్నటి వరకు ఆఫీసర్లొచ్చి ...ం వేసేవరకు చెట్లనుండే బొట్టల జోలికి ఎవరూ ...కపోయినా, గాలికి రాలిపోయి నేలమీద పడినదా... ...కోడానికి ఎలాంటి అభ్యంతరమూ ఉండేది .... పైపెచ్చు గాలికి రాలిన బొట్టలు ఎవరికి దక్కిం... ...ఏరుకోవడం అనూచానంగా వస్తున్న ...టే.

కాని-

...చ్చిందేవి మెళ్ళో గుత్తులు గుత్తులుగా మెరిసిపోయే బంగారం ఆభరణాల్లాగా ఈ ఏడు వెర్రికాపు ...న చింతచెట్లని చూసి కిష్టయ్య బుర్రలో పురుగు దొలిచింది. గాలికిరాలిన సరుకు కూడా ఏరుకోడానికి ...దని కట్టుడి చేశాడు.

దాని ఫలితమే యిప్పుడు అరులప్ప కిష్టయ్య మిద్దె యింటి ముందు కాళ్ళలో రక్తాలు దిగుతున్నా ...లా దీనంగా నిలబడవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడడం.

* * *

మాకయ్య అరులప్పని తీసుకుని కిష్టయ్య దగ్గరకి రావడం చూసి తవుడు. సింహా౹ద్రి. అదెం మొదలయిన వాళ్ళంతా మెల్లిగా అక్కడికిచేరారు. ఎన్నడూ లేని కొత్త ఆంక్ష కిష్టయ్య ఈ యేడే పెట్ట వాళ్ళలో చాలా మందికి నచ్చలేదు. అయితే వాళ్ళంతా కిష్టయ్య చేతిలో చిక్కి గిలగిలలాడిన వాళ్ళే క ఎదిరించే దమ్ములెవరికీ లేవు. అర్లప్పకి కిష్టయ్య ఎంత జరిమానా చెప్తాడోనని అనుకుంటూ మవున నించుని చూస్తున్నారు.

చాలాసేపటికి యింట్లోంచి బయటికొచ్చేడు కిష్టయ్య. వాళ్ళమీద, వాళ్ళ బతుకుల మీద అధికా కిష్టప్ప స్వయంగా సంపాదించుకున్నది కానీ, ఎవరూ యిచ్చినది కాదు. ఆ నిబ్బరం, ఠీవి అతని (కదలికలోనూ కనిపిస్తూనే వుంటుంది.

చేతిలో చుట్టని కొంచెం కొరికి తుపుక్కున వుమ్మేతూ మంచం వాల్చుకుని దానిమీ చతికిలపడ్డాడు. అరులప్పని చూస్తూ బండబూతుల్తో తిట్టిపోశాడు. దొంగతనంగా చిం బొట్టలేరుకున్నందుకు సంజాయిషీ అడిగేడు.

అప్పటికే అరులప్పకి కళ్ళలో ఏడుపింకిపోయింది. ఒంట్లో వణుకు కొంచెం తగ్గి తెగింపులా దొచ్చింది.

కిష్టయ్య ఉరిమురిమి చూసేడు.

''అలాగ్గ ఏరుకోనానికి యీల్లేదని సెప్పానా సేదా ?'' అడిగాడు కోపంగా.

''అదేటి బావ్ అలగంతవు? కిందటి యేగళ్ళకి సేదిలాగ. ఇదేటీపాలి కొత్తగా యీ పితలా మెట్నావు? చెట్టుకున్న బొట్టని కొడితే నువ్వు సెప్పిందే నాయం.. కాని గాలికి రాలిపోయినదా ఏరుకోనానికి అక్కు అందరికీ సేదా ? మా తాతల్నాటి నుంచి అలాగే కదా సేస్తన్నారు ?'' అంది.

అరులప్ప ఎదురుతిరగడంతో కిష్టప్ప ముఖం రంగులు మారిపోయింది. తెయ్యిమని దానిమీ యింతెత్తుకి లేచాడు.

''నోర్మూయ్ ముండా- మళ్ళీ పేలినావంటే దవడపళ్ళు ఫటాల్ ఫటాల్న రాలగొట్టీగల్ను. కొ తోయించేస్తాను జాగర్త. నాకు బోదసేసీపాటి నాయురాలి వైపోనావేటే నెంజా'' అంటూ ధాంధ లాడిపోయేడు.

అరులప్పకి కూడగట్టుకున్న ధైర్యంమళ్ళీ సడలిపోసాగింది. నిస్సహాయంగా చుట్టూ చూసిం ఎవరూ పెదవి విప్పలేదు. తన కక్కడెవరూ మాటసాయంకూడా చెయ్యరని తెలిసిపోయాక ఆమె మొండి తెగింపు వచ్చింది.

''రాలిన పండేరుకుంటే యింత యాగీ సేస్తన్నావేటి బాబూ...'' అంది బింకంగా.

కిష్టయ్య వెటకారంగా నవ్వేడు. ''రాలిన దయితే మా౹త్రం- ఎవులకి బడితే ఆల్లు నొల్లుకుపోడవేసే మొగుడొదిలేసిన ఆడదాయివి నువ్వు - ఎవులకిబడితే ఆల్లు నాక్కుపోతున్నారేటి నిన్ను?'' అం ఆమె అభిమానాన్ని ఎక్కడ దెబ్బ తియవచ్చో అక్కడ దెబ్బతీశాడు.

అరులప్పకి నేలా, ఆకాశం, అడవీ కొండలూ అన్నీ గిర్న తిరిగిపోయినట్లయింది. ఏడుప్పు మళ్ళీ పమ్ము కొచ్చింది. బేలగా చూస్తూ వుండిపోయింది.

కిష్టయ్య తీర్పు చెప్పేశాడు.

''మీకు దినాంవూ కూలి పని యిప్పిస్తుంటే కళ్ళు నెత్తిమీద కొచ్చినాయే సిత్కారీ నెంజా... సిన పనికి పంచాయితీకి పాతిక రూపాయలు జరిమానా కట్టు - మరింకరేపట్ను ంచి గట్టు పనికి నువ్వూ ావొద్దు, నీ అయ్యా రావొద్దు. కంట్రాక్టు బాబుతో మీ పేర్లు పట్టీనోంచి మని సెప్తాను. ఎల్లు- ప్పటిక్కాని నీ తెగులు కుదర్దు. ఫో.. పొండిరా ఎదవ ముకాలూ మీరూను, ఏట్రా సూస్తన్నారు త్రాలు? ఏలం పాటలయిా దాక సింతసెట్ల జోలికెవరెల్నా మీకూ యిలాగే అవుద్ది. పొండి'' అని కసురుకుని విసా వెళ్ళిపోయేడు కిష్టప్ప.

ఆ తీర్పుకింక తిరుగులేదు.

ఆరపండిన చింత బొట్టలు చిన్నగాలి కూ్డా రాలిపోతున్నా సరే ఆఫీసర్లెంచేత రారో, వేలంపాట ాయిదా లెందుకుపడుతోందో, నేలరాలిన పండు ఎవరికి చేరుతోందో ఆలోచించే ధైర్యంలేని ఆ జనం హారు మాట్లాడకుండా అక్కడినుండి కదిలారు.

* * *

అరులప్ప తెచ్చిన చింతబొట్టల తగువు చాలా దూరం వెళ్ళింది. కిష్టయ్య అరులప్పమీదా, ఆమె డి ముసలయ్య మీదా కత్తిగట్టేడు. అన్నట్టుగానే వాళ్ళిద్దరికీ ఆయకట్టు పన్లోకి రానివ్వకుండా చేసీసేడు. రులప్ప కట్టాల్సిన జరిమానా కింద వాళ్ళ బాకీకూలి డబ్బులు విరిచీసుకున్నాడు. బతిమాలుకుందామని ళ్ళిన ముసలయ్యని నానాదుర్భాషలూ ఆడి గెంటేసేడు.

''కిష్టయ్యబావూ, మా అర్లు తెలీక సేసింది. ఎర్రినంజ కక్కుర్తి పడినాది. నువ్వు మా మీద కోపగిస్తే గయ్యా? మాం బతుకులో అన్నిందాల నాశినం అయిపోనాం కద బాబు.. మాకేటి మిగిల్నాది సెప్పు... త్తప్పవరేటి మిగల్నేదు. గట్టొచ్చి గంగవ్మ తల్లికి అడ్డకట్టేసినాది కాని వూ బతుకులు సిపెట్టుకుపోనాయి కద? సున్నగొసెడిపోనాం కద తండ్రీ? నీకు తెలందేటుంది కిట్టయ్యబాబు. ళ్ళియవ్వారాలు నడిపించింది నువ్వేకద. కోరట్ల మాకునేయంగ రావల్సిన డబ్బు కోసం తిరగనేదా! ఆరి ళ్ళూ యీరి కాళ్ళూ మాకోసం పట్టుకోనేదా? మాకు మంచి సేద్దావని సూసేవు. మా నెత్తిన పెద్దమ్మ ్ళమ్మని గెంతుతుంటె నువ్వు మాత్రంవేటి సేస్తావు. గట్టుపనికి రానియ్యకుండ ఆ కూల్డబ్బులు కూడ రక్కుండ సేస్తే మే మేటైపోవాల - నాయన్నాయ్న ఈసుట్టు మా తప్పుకాయి నాయన - నీకు ంవెడ్తన్నాను'' అంటూ కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడిచాడు ముసలయ్య.

కిష్టయ్యకి వాడి మాటల్లో దీనత్వంకన్నా ఏదో వెటకారం, వెక్కిరింత మాత్రమే ధ్వనించింది. వాడి దన కిష్టయ్యని కరిగించలేకపోయింది.

''అవున్రన ముసలయ్యా. నీకు నష్టవొచ్చింది నిజవే. కాదన్ను. అయితే మన గేమాలకి గట్టురావడమే ్పంతావేటి? అంత డబ్బుపోస్సి గట్టు కడతన్నారంటె కొంతమంది బూవులకి ముంపు వొస్తే వస్తాది. ంత మందికి నష్టవొస్తే వస్తాది. మన చింతలొల్కాకి ముంపు బాదనేదు గన్క తలదాచుకోడానికి పాకలేనా

మిగిల్నాయి అటికిక్కూడా ముంపొస్తే ఏటి సేస్తావురోరే... ఇంతకీ నాకు మాత్తరమేటి డబ్బొచ్చి పడిపోనాది... ఆళ్ళిచ్చిన కాంపన్సేసను డబ్బు నాయంగ నాకు మాత్రం సరిపోనాదేటి నాను నష్టపోనాను. గట్టిత్తల మడిసెక్క కొనుక్కున్నాను గనక దైర్నంగున్నాను. సేకపోతే సేనూ నీలాగ బికారోడ్నయి పోయివోడ్ని... నా కుటుమానం కూడా యీదిని పడిపోయి వుండే వాళ్ళమే. మర్నన్నేటిడక్కు- గట్టుపనికి రావద్దంతే- ఆ ముండకి మొగుడొదిలీసిన కాడినుంచి మదం- మదవెక్కిపోనాది. ఇయ్యాల నన్నెదిరించినాది రేపు నీ మీద తిరగబడతాది.. మరందుసేత బాబూ, నీకూదానికీ ఓ దణ్ణం- వెళ్ళు'' అని కసురుకుని పంపించీసేడు.

ముసలయ్యకేం చెయ్యాలో తోచలేదు. బరువెక్కిన గుండెతో గుడిసె చేరాడు. అరులప్ప ఎదురొచ్చి ఏదో అడగబోతే ఆ బాధలో దాన్ని చెడా మడా తిట్టేశాడు. పాకలోకి వెళ్ళి నులకమంచం వాల్చుకొని దాని మీద అడ్డంగా పడిపోయేడు. అరులప్ప ఏడుస్తూ ఓ మూలకెళ్ళి కొంగు పరుచుకుని పడుకుంది. వాడికి ఏడుపొస్తోంది, నీళ్ళు నిండిన వాడి కళ్ళకి, ఆ పాక శ్మశానంలా తోచింది. బుగిలమ్మ ఉండేటప్పుడు ఎలా గుండేది? పేడతో అలికి ముగ్గులు పెట్టేది. ప్రతీ ఏడాది కమ్మ తిరగేయిస్తే కాని ఊరుకుండేది కాదు. ఇప్పుడో చూరులోంచి కర్రలు ఏ క్షణంలో నయినా జారిపోయేలా ఉన్నాయి. తట్ట గరిసెని పందికొక్కులు కొరికీసి చిందర వందర చేసీసేయి. అందులో ఇప్పుడొక్క గింజలేదు. అప్పట్లో పంటరాగానే గింజల్తో నిండుగా అమ్మతల్లిలా వుండేదది. బుగిలమ్మ దానికి వారానికోసారి కుంకుమబొట్లు పెట్టి, సొంత బిడ్డల్ని చూసుకున్నట్టు చూసుకునేది. ముసలయ్యకి అవన్నీ గుర్తొచ్చి గుండె తరుక్కుపోయింది. పక్కకి తల తిప్పి చూసేడు అరులప్పవేపు.

సన్నని వెక్కిళ్ళమధ్య అరులప్ప ఏడుపు ముళ్ళ కంచె మీదనుంచి ఫర్ ఫర్రన బట్ట లాగుతున్న చప్పుడులాగ వినిపిస్తోంది. కూతురిమీద నోరు చేసుకున్నందుకు తననితనే తిట్టుకున్నాడు. జరిగిన విషయాలన్నీ ఒక్కొక్కటే గుర్తుకొచ్చి వాడికి కడుపు దేవుకుపోసాగింది.

* * *

ఉన్నట్టుండి ఆఫీసర్లు జీపులమీద తమ ఊరికి రావడం చూసి చింతలవల్స ప్రజలు ఆశ్చర్యపోయారు. ఏవరో ఒకరు వస్తూపోతూండడం హడావుడి చెయ్యడం చూసి, అర్థం కాకపోయినా తమకేదో మేలు జరగోతోందని ఆశపడి సంతోషించేరు. కాని- ఎస్టిమేషన్లూ, కొలతలూ పూర్తయి ఆయకట్టు నిర్మించేక తమ భూములే ముంపుకి గురయిపోతాయని తెలిసిన మరుక్షణంలో వాళ్ళకి వెన్నెముక విరిగిపోయినట్లయింది. కళ్ళముందు చీకటి పొగలు క్రమ్మినట్లయింది. డిక్లరేషను ఫారాలిచ్చి వేలిముద్దర్లు వెయ్యమంటే దేవుడిమీద భారం వుంచి వేసేసీరు. సర్వేయర్లు వొచ్చి భూముల కొలతలు తీసుకుని వెళ్ళిపోయేరు. పల్లానికి రెండు వేలు, మెట్టుకి పదహారువందలూ లెఖ్ఖన కాంపన్సేషను ఖాయం చేసి ఆఫీసర్లు వెళ్ళిపోయేరు.

పరిస్థితి అవగతమయ్యాక ముసలయ్య ఆకులా వణికిపోయాడు. వాడి దుఃఖానికి అడ్డుకట్ట లేదు.

ముంపు ప్రాంతంలో కిష్టయ్య భూములు కూడా ఉన్నాయి. నలభై ఎకరాల పల్లం, ఏడెకరాల మెట్ట వుంది. మెట్టభూమి వుంచుకొని పల్లం భూములన్నీ ముందే అమ్మేసేడు. ఆశపడి ఓ అరెకరం కొన్నవాళ్ళలో ముసలయ్య కూడా ఒకడు. అప్పటికింకా గట్టొస్తుందన్న వూసెవరికీ తెలీదు. ఇక్కడ భూములమ్మేసి రాయవల్స అత్తారి ఊర్లో ఒట్టి భూములు కొంటానని అందరికీ చెప్పేవాడు. కాని ఆ డబ్బుతో పొగాకు

ారం చేసేడు. నారవ్యాపారం చేసేడు. చింతపండు బిజినెస్సు చేసేడు. చాలా ముందుగానే ఎవరికీ ండా గట్టుదిగువ భూముల్ని చవకగా కొనేసేడు. అతనికా భూముల్ని అమ్మినవాళ్ళు ఆనకట్ట ందని తెలిసిన రోజున కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడ్చారు.

మొదటి సంవత్సరం పంట కోసుకోడానికి ఆటంకం లేకపోయింది. కాని, తొలకరి జల్లులు పడి దుక్కి దున్నుకునే రోజులొచ్చేసరికి భూముల్ని స్వాధీనం చెయ్యమంటూ ఆర్డర్లొచ్చాయి.

ఊరు వూరంతా గొల్లుమంది. కొంపల్లో శవాలు లేచినట్లు రాత్రీ పగలూ ఆడవాళ్ల పసిపిల్లలతో ఖ అందరూ ఒకటే ఏడుపు. అది దుఃఖం కాదు. అది కన్నీరు కాదు. కడుపు తరుక్కుపోయే ఆ వ ఆ కొండల్లో గింగుర్లు తిరిగి తిరిగి చల్లబడిపోయింది. రెక్కలు తెగిన పక్షుల్లా విలవిలలాడి వే ంతా.

తరతరాలుగా నమ్ముకొని వస్తున్న భూమిని ఏడుస్తూనే అప్పగించేసేరు. రోగమొచ్చినా, చ్చినా - పెళ్ళొచ్చినా పేరంటం వొచ్చినా ఆ నేలతల్లి కనికరించి తమ బాధల్ని తీరుస్తుందని ధైర్యంగా డేవాళ్ళు. పండినా ఎండినా దాన్నే నమ్ముకుని దానిమీద కొండంత ఆశలు పెట్టుకుని బ్రతికేవాళ్ళు.

అంతా పోయేక రోజులు గడవటం దుర్లభమైపోయింది. దున్నుకోడానికి భూమీలేదు. చేతికి పనీ కాంపన్సేషను డబ్బు కూడా చేతికందడానికి ఎన్నో అడ్లు, ఆటంకాలు. వెర్రిగొర్రెలు కసాయివాడ్ని యి. కిష్టయ్య అందర్నీ వెంటేసుకుని పట్నం ఆఫీసుల చుట్టూ తిరిగేవాడు. పైకి మహజర్లు ంచేవాడు. ఆ ఖర్చునీ, యీ ఖర్చునీ వాళ్ళదగ్గర ఉన్నదంతా వూడ్చుకున్నాడు. గొడ్డూ గోదా మ్మకున్నాక కొంపలు గుల్ల చేసుకున్నాక ఆ డబ్బు చేతికి వస్తున్నట్టే వచ్చి మళ్ళీ చేజారిపోయింది.

తవుడు, నరిసింగు, సింహాద్రి, ముసలయ్య వీళ్ళందరి భూములమీదా పేచీ లొచ్చాయి. ఆ ముల పట్టాదారుల మంటూ, ఆ డబ్బు తమకే చెందాలంటూ కొందరు కేసులు పెట్టారు. దాంతో ం వ్యవహారం కోర్టుపాలయింది. ఆ తర్వాత వాళ్ళందరికీ మళ్ళీ కిష్టయ్యే దిక్కయేడు. కోర్టులో వ్యాజ్యం ంచడానికయ్యే మొత్తం డబ్బు ఎంతకాలమయినా సరే మదుపుగా పెట్టడానికని చెప్పి వాళ్ళ దగ్గర లురాయించుకున్నాడు. మదుపు అతనే పెట్టేడు. కేసులు తేలేవరకూ పిడికెడు గింజలకీ, మందులకీ ులకీ, చావులకీ పుట్టుకలకీ అన్ని ఖర్చులూ పద్దులు రాసుకొని కిష్టయ్యే ఇచ్చేవాడు. అప్పుడా యంలో వాళ్ళ కళ్ళకి అతడు దేవుడిలా కనిపించేవాడు.

ఆ దేవుడే తమ పాలిట దెయ్యమవుతాడని వాళ్ళకి చాలా ఆలస్యంగా కానీ తెలిసిరాలేదు.

ప్లీడర్ల ఖర్చులూ, గుమస్తాల మామూళ్ళూ, పెర్సంటేజీలూ అంటూ వాళ్ళు కోర్టుకేసుల్లో మకున్నాక అందిన కొద్దిపాటి మొత్తంలో చాలా లాగేసుకున్నాడు. ఇంతకాలం మదుపుల క్రింద తను డబ్బంతా హెచ్చువడ్డీతో గుంజుకొని వదిలిపెట్టాడు.

అ తికి వాళ్ళ చేతిలో మిగిలింది- పట్టుమని మూడు నెలల తిండిఖర్చుకి చాలలేదు.

దుక్కి దున్ని కష్టంవోడ్చి తృప్తిగా యిన్ని గింజలు పండించుకునే వాళ్ళంతా యిప్పుడు ఆనకట్ట కోసం కూలిచేస్తూ కండల్ని కరిగించుకొని కొండల్ని పిండి చేస్తున్నారు.

కిష్టయ్య మాత్రం కంట్రాక్టర్లతో జట్టుకట్టేడు. సూపర్వైజరు బాబులతో [illegible] సంపాదించుకున్నాడు. ఇంజనీరు బాబుల యిళ్ళకి చింతపండు బుట్టలు పంపిస్తూ వాళ్ళచేత పెద్దమనిషని పించుకుంటున్నాడు.

* * *

నుదుటిమీద చల్లని చేతి స్పర్శకి మెలుకువ వచ్చింది ముసలయ్యకి. అతని కళ్ళు మంట పెడుతున్నాయి. తల దిమ్ముగా, భారంగా పగిలిపోయేలా వుంది. నీరసంతో కడుపులో ఏడ గింగుర్లుతిరుగుతున్నట్టుగా వుంది.

బరువుగా కళ్ళు విప్పి చూసేడు. ఎదురుగా తనవేపే చూస్తూ నిలబడి వుంది అరులప్ప. తం కళ్ళు విప్పి చూసేసరికి ఆందోళన తగ్గినట్టు నిట్టూర్పు విడిచింది. కొంచెం ముందుకి జరిగి అతని మం దగ్గర చతికిల పడింది. పక్కనే లొత్తలు పడిన సిల్వరు గ్లాసులో చల్లారిపోయిన [illegible] నీళ్ళు తండ్రికి తాగించింది.

పై మీది చెరుగుతో తండ్రి ముఖం తుడుస్తూ భయపడుతూనే అంది-

"నీతో సెప్పకుండా ముక్కు [illegible] అమ్మీసినాను.. నచ్చిం వోరం [illegible] ఏలమున్నద - పరిశిగాడి సేత ఏలం పాడిద్దామను [illegible]న్నాను. కూలిపనెలాగూ [illegible] కొండగడిసే దా దోవ సూసుకోవాలగదా…" అని.

ముసలయ్యకి ఒక్క క్షణంసేపు ఆమె [illegible] దుఃఖం తన్నుకొచ్చింది.

కూతురి ముఖంలోకి తేరిపార చూసేడు.

బుగిలమ్మ పోయేక తల్లి ముక్కుపుడక [illegible]. ముక్కుపుడక చూస్తే బుగిలవ చూసి నట్టే అనిపిస్తుంది ముసలయ్యకి. అంచేత ఎన్నోసార్లు పొయ్యిలో అగ్గిలేక అరులప్ప దాన్ని [illegible] అమ్మేస్తానంటే అంగీకరించలేదు.

బుగిలమ్మని అనుక్షణం గుర్తు తెచ్చే ఆఖరి వస్తువు కూడా ఆకలికి బలైపోయింది.

దుఃఖం దిగమింగి అన్నాడు- "ఆ ఏలం అదీ మనకొద్దు తల్లీ- కిష్టయ్యకి [illegible] ఆడికి కనికారం పుడితే మనల్ని మల్లగట్టుపనికి రానియ్యకపోడు.. నా వొంట్లోకొంచెం సిమ్మతింపేక ఆడి కాళ్ళమీద పడి బతిమాల్తాను. కాని ఆడితో మనకి తగువొద్దుతల్లీ…" కష్టాలు జీర్ణించు జీర్ణించుకుని బండబారిన అతని గుండెలోంచి ఒక్కొక్క పదమే పీలికగా, జీరగా వస్తోంది.

అరులప్ప విస్తుపోతూ తండ్రి ముఖంలోకి చూసింది. "[illegible] తుపాను గాలులొచ్చి సెక్కు సెదరని అంకాలమ్మ కొండనాగ- అయ్య మాత్రం యిదే" అనుకుంది మనసులో.

* * *

తండ్రి మంచం ప్రక్కనే చింకిచాప మీద నడుంవాల్చి మగతగా నిద్రపోతున్న అరులప్ప వీ

వినిపించిన పెనుకేకకి తుళ్ళిపడి లేచింది.

పిడుగులాంటి కబురొచ్చింది.

కోటయ్య మనుషులు తెల్లవారక ముందు నుంచే చింతచెట్లు దులిపీసుకుంటున్నారని!

విల్లున వదిలిన బాణంలా లేచింది అరులప్ప. "ఏలంవేస్సినారేటి?" అడిగింది ఆతృతగా.

కబురు తెచ్చిన బుడ్డోడు లేదన్నట్టుగా తల డ్డంగా వూపేడు.

"ఏలంగీలం నేకండ- ఆఫీసర్లురాకండ ఆడి మనుసులు మాత్రం ఆటిజోలికెందుకెల్నార్రా?" అంది ఆవేశంగా ఊగిపోతూ.

బుడ్డోడు జవాబు చెప్పలేక పోయేడు.

"ఆడికో న్యాయం, మనకో నాయవూనేటి- గాలికి రాలినబొట్టలేరుకుంటే నాకాడ జుల్మానా వేస్సి, మానోటికాడ కూడు దీస్సినాడు. మా బతుకుల నిప్పులు పోస్సినాడు- పదం రా- యీ అన్నాయమేదో సూద్దాం. నువ్వెళ్ళి తవుడ్నీ, సింవాద్రి మాయ్యనీ, ఆళ్ళని మనోల్లందర్నీ పిల్చుకురా బేగ. పెట్టుకురా" అని వాడిని తొందర చేసి పంపించీసింది.

అరులప్ప మనసు అవమానంతోనూ, ఆవేశంతోనూ ఉడికిపోతోంది. గబగబా తండ్రి మంచం దగ్గరకొచ్చింది.

ముసలయ్య కూతురుకి ములుగర్ర అందించేడు.

(ఆంధ్రజ్యోతి. సచిత్రవారపత్రిక. 20.5.1983)